

Մանգրամի Էֆեսոս

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԻՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ԻՔԻՆՃԻ ՄԵՆԷ

1867 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 27 ՉՍՐՇԷՄՊԻՆՆ

ՆԻՒՄԵՐՈ 475

Մանգրամի Էֆեսոս 6 եւրո 300
նիւթի վերինը, 6 եւրո 300
նիւթի վերինը, 200 զէ՛
նիւթի վերինը, 200 զէ՛
նիւթի վերինը, 200 զէ՛

Իւստիանոսի գէշեր աւարտը իշխ, պի-
րինքի տեղում 3, իշխի տեղում 2,
վէ իւստիանոսի վէ ապիւր տեղում 1
էր գաւառը աւարտը աւարտը

Մեքսիկոյ վէ ապիւր, Պէրուական ապիւր-
167 իւստիանոսի տեղում ԼԵՎԱՆՔ ՀԵՐԱՆՑ Բ-պիւ-
նէրնու, Կարպիւ 8. Փանտանէ կեռեւորիւնէ քոյր

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԷԼԼԿՐԱՖԻԹԷ

(Ստան Հաւա Քարպիւրան)

Փարիս 8 հոկտեմբեր սապաճն սաաթ 6
վէ 10 ապգրգապնտա

Բուսիա իմբերաթորու բազար կիւնիւ Լի-
վատիաաան եւրա չըգմըլ օլուպ, հոկտեմբեր
այրն 15 ինէ տօղրու Բէթէրսպուրկա վասըլ
օլաճագ տրը

Պուրէլ — Ռուսիան գամարալարը նո-
յեմբեր 8 տա ֆէվզ էլ առէ սուրէթտէ թէ-
ճէմիւ իթմէք իշին տապէթ օլունմուլլար
տրը

Փարիս, 6 հոկտ. ախլամ

Բաթրի նամ զազէթանն պիտրիւրիկինէ
կէօրէ Ավսթրիա իմբերաթորու հոկտ. 25
տէ փարիսէ վասըլ օլաճագ տրը

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԻԻԼԻԹԵՆԷ

Պէշինճի օրտուլի հիւմայուլն միւ-
շերի տէվէթու Տերվիշ բաշա հալրէթ-
լէրինէ Տիւարպէրի վիւլայէթի վալիլիկի,
վէ վիւլայէթի մէզքիւրէ վալիսի տէվէթ-
ու Մուսթաֆա բաշա հալրէթլէրինէ
տախի օրտուլի հիւմանուլն մէզքիւր
միւշերիկի պէճալէլ օլմագ իւզըն թէվ-
ճիս պուլլուլուլուլ մէսմուլիլ օլմուլ
տուր

— Իշիթ տիկիմիլիկ նէզարէն, Թէրսա-
նէ մէճիսի գամանտանը Բասիմ բաշա հալ-
րէթլէրինէ ումուրու պահիլի մէճիսի
րէյիսիկի իհալէ օլունմուլ վէ միւշարի-
լէյս Բասիմ բաշանն երինէ տախի մու-
գատտէմ մէճիսի վալեա սըրքեթիպի
պուլունան Գատրի պէյ հալրէթլէրի
նասպ ու թայիլն պուլլուլմուլ տուր

— Ճէպէլի Լիպիան վալիսի Տափու-
բաշա հալրէթլէրինէ իմբերաթոր նա-
բօլէն հալրէթլէրի Թարաֆընտան Լե-
փիօն տ'Սնէօր նըշանըն պէյիլք օֆի-

իիլք իւթպէսի թէվճիս օլունմուլ
տուր

— Շուսու գասապաւնտա սօգագ-
լարն թէվսի վէ Թանգիսի իշին, պիւր եւ-
նի ապիւրի պէլէտիլէ մէճիսի քիւշատ
օլունտուլու կիպի, պազը միւնասիպ մա-
հէլէրտէ տախի մախսուսէն եարտրըլ-
մըլ օլան կաղ ֆէնէրլէրի եագտըլըմաեա
պալաւմըլ տրը Մէզքիւր գասապանն
պազը քէյլէրինտէ հալլանաթճա խա-
թէլք զուհուր իթմիշ օլունմուլտան,
պուլ պապտէ լազըմ կէլէն թէտապիլէ
միւսարաթ օլունտուլու իշիթիլի տիւր

— Ստանտան Թարաֆընտա Կա-
զըլտըղնա կէօրէ, օրատա պուլունան
միլէթիմիլիկ Բիթէթիւթան զըսմը մէք-
թէպիլին իթիհանը զաեթ տէպտէպէ-
լի սուրէթտէ իճրա օլունմուլ, վէ միւ-
լէթիմիլ մէքթէպիլին միւտերրիսի Պետ-
րոս էֆէնտի սախի 10 նէֆէր շահիրտան
իլէ օրատա հաղըր պուլունուլ, շահիր-
տան 9 այ զարֆընտա Թահսիլ իթիթ-
լէրի իլմէք իւզէրինէ խօշնուլ օլունմադ
սուրէթտէ ճէվապար վէրմիլէր տիւր

Միլէթիմիլիկին հէր գըսմընտան միւ-
թէպէր գէվաթ տալէթ օլունմուլ օլուպ,
վէ խայլիլի իղտիհամ պուլունտուլու
հալտէ, մէքթէպիլի շահիրտանը Թա-
րաֆընտան իքրամէն երգլէր օգունմուլ,
վէ վագթին իղթիղաւնա կէօրէ չօղլար
Թարաֆընտան միւնասիւր նութըլար ի-
րատ օլունտուլտան սօնրա, թէվգիլ միւ-
քեաֆաթ օլմուլ վէ հէրքէս մէսնուլի
եթիլին իղհար իտէրէք տաղըլըլարտըլ

— Իշիթ տիկիմիլիկ կէօրէ տիւնքի կիւն
Պասմաճեան հաճի կարապետ աղա տախի
ճէլպ օլունարագ Բուսիա սէֆարէթիա
նէսինտէ թէվգըֆ օլունմուլ տուր քե-
զալիք մէսմուլաթ նէզարէն, Մուրատ
եան Յակոբ աղանն զէվճէ տէյի ալարըլ

գըղա տախի այնի ճէզա վէրիլէրէ մահ-
պէսէ իղա օլունմադ իմիշ

Սէյլէնտիկինէ նէզարէն, կէրէք Պաս-
մաճեան կարապետ աղա վէ կէրէք, Մու-
րատեան Յակոբ աղանն էվլէլքի ա-
սըլ զէվճէսի Բուսիա Թէպաւսընտան
պուլունուլ, տալալարը մէզքիւր սէ-
ֆարէթ խանտէ կէօրիլէճէքմիշ

— Պէշ ալթը սէնէսէն պէրու պազը
խայլիս հաղտըլարն խնամակալուհի
սըֆաթըլա ֆրիկի պիշալէկեանն հիւ-
մէթ վէ իեանէ իթիթլէրի, վէ չօղ տէ-
ֆա սէնա վէ Թէշէքքիւրլէր իշիթիլ-
լէրինն մալիւմ օլունտուլ կիպի, միւմա-
լիլէյսիւմ գատըլարն իքի այտան զի-
եաւէ տիւր մէզքիւր խայրաթ խանէյ
կիթմէլէրինն իշիթիլմէտիկի տախի մա-
լիւմ տիւր

Կէշէն ճիւմա իրթէսի կիւնիւ միւ-
մայիլէյսիւմ գատըլարտան տէօրթ նէ-
ֆէրի կիտիպ մահէլի մէզպուլուն հէր
Թարաֆընտ կէզմիլէր, պէրապէր կէօ-
թիւրտիլքլէրի օն օգգա գատար թիւ-
լիւն վէ Թէմպէրի պիշալէկեանէ իհ-
տա իյէմիլէր, վէ կէօրտիլքլէրի թէ-
միլ լիք վէ իսլահաթ հաղըրտա իղհարը
մէսնուլիլէթ իյէմիլէր տիւր

Պիղ միւմայիլէյսիւմ գատըլարն
պուլ զիեարէթլէրի հաղըրտա թէշէք-
քիւրիլիկ պէեան իթիթիլիլիկ պէրա-
պէր, էյլէ հաֆթա իշինտէ սըանսըլ
կիթմէլէրի իշին տախի մէսնուլիլէթիմի-
զի ալըրճա պէեան իտէրիլ չիւնքի ի-
շիթ տիկիմիլիկ նէզարէն, պազըլար ճէհա-
լէթիտէն, վէ պազըլար տախի զարագ-
լարնտան նաշի, զանն իտէրօն քի հէր
հալտէ ալէյսիլիկ պիւր չէյ տէյլմէք
խաթիթլէրինտէն, կէօրիլմէքտէ օլան
տիղգաթ վէ Թէմիլլիք իշին, կիւեա
եալընը բազար վէ եօրթու կիւնլէրինէ

մահապառնիկայի թեմաթոսը իմ
մէքտէ իմիշէր: Իմոհ, պու իՖթիրանըն
նէ տերէճէլէրտէ պի էստա օլտուղունու
էհալէյէ անլաթմագ իշին, հէրքէսին իս-
թէտիկի կիւն վէ սաաթ ֆրկիշէ կիտիպ
զիտարէթ իյլէմէսինի, պաշգա տէֆալար
միսիլու, պու տէֆա տախի պիլ միւնա-
սէպէ տալէթ իտէրիզ:

— Բէգալիք կէշէն ճիւմա իրթէսի կիւ-
նիւ պիթթէսաթիւֆ Տատեան Սիմօն վէ
Մարտիկ պէյլէր մէրքէզ օտապընա թէշ-
րիֆ իլէ, ճիւղիճէ տէֆթէրլէրի վէ ի-
րաւ մէսարիֆ լայիհալարըն կէօզտէն
կէշիւրէք, պատիի իՖթիխար վէ մէմ-
նունիյէթիմիզ օլտուղարը միսիլու,
կէրէք լիսանէն վէրաթիւրի ղայրէթ վէ
թէշվիգաթլարըլա, վէ կէրէք ֆրկիշ ի-
շին պիր գաշ արապա եաթագլըզ մըսըր
պուղտաթը եաթաղը, վէ իքի արապա
սաւան վէ տէօրթ ըէս տախի ինէք իհ-
տապը նիյէթի մէրղուպէսինտէ պուլուն-
տուղարը պէտան վէ վատլէրիյէ թէ-
շէքթիւրի ազիմիզի տախի տալէթ
իյլէմիշէր տիր:

Միւթէվէֆա վալիտէլէրի Բէմպէ հա-
նըմըն միլէթէ իհտա իթտիլէրի իքի
պապ խանէլէրին իրաւարընըն եաթընտա
ֆրկիշէ նագլ իտիմէսինէ տայիր պիւլիւք
իւմիտլէր տախի վիւրէքէ պայիսի մէսեր-
րէթիմիզ օլմուշար տըր:

— Չանն իտէրթին քի կիւնտէն կիւ-
նէ ֆրկիշ հագգընտա իւմիտ վէ ֆէտա-
քեարլըզ կիւնէշէրի տօղմագտա տըր:
Ֆազիլէթ ֆազիլէթի տալէթ իտէր: Պու
ալէմտէ պիւլիւքիւլիւն պիրինճի ալեա-
մէթի ֆազիլէթ վէ ֆուգարաթէրվէրլէք
տիր:

Կէշէն հաթթա պիլ միւնասէպէ Գա-
բամաճեան ֆարութիւն վէ Մանուկ ա-
ղալար իլէ կէօրիւշտիւկիւմիւզտէ, ֆըր-
կիշ հագգընտա պիւլիւք իյիլէրլէր վէ
ֆէտաթէարլըզար իւմիտլէրի վիւրէքէ,
ղայրէթ վէ ճէսարէթիմիզի արթըրտըզ-
տաճ պաշգա, եիկիրմի ատէտ տախի լի-
րա իհտա իտէրէք, վէ ինչա օլունմագ-
տա օլան մէթթէպ հագգընտա սէնալէր
օզուեարագ, իՖթիխար ու թէշէքթիւ-
րի ազիմիզի մուճիպ օլմուշար տըր:

Ումուլմէհալի թարաֆընտան իպրագ
օլունան ղայրէթ վէ մուլալէնէթէ, պէյ-
լէ ղաթլարըն իմտատ ու մուլալէնէթ վէ
թէշվիգաթլարը տախի իլալէ գըլընտըր
թագտիրտէ, պիլ սէնէյէ գատար ֆըր-
կիշի հէր քէսին մէմնուն օլուպ, վէ միւ-
լէթճէ իՖթիխարըն մուճիպ օլունմու-
պիր հալ ու հէյէթէ վազ իտէպիլէճէ-
կիմիզտէ գաթան շիւքէ եօգ տուր:

— Շիմոխէ գատար եէվիլի ֆրկիշէ
կիթմէքտէ օլան էրգագ վէ էշեայի սա-
յիրէյի տիվանէլէր վէ համմալար թա-
շըմագա օլուպ, վէ շու խուսուսուն

խոն բէտէնտ օլունուր պիր շէյ օլմաւը-
ղըն պէտան իկիրիկիմիզ իլէ պէրապէր
պիր գըլթա ալա եիւք արապապը սա-
թըն ալտըղմըզը վէ պիր համիյէթէքար
թարաֆընտան պիր ըէս պարկիրին իհտա
օլունմասընա միւնթագըր պուլունտու-
ղունմուղու տախի իլան իյլէմիշ իտիք:
Իմոհ, պու տէֆա պիւլիւք թէշէքթիւր
իլէ պէտան իտէրիզ քի, հէմշէհրիմիզ-
տէն հաճի Սերվէ աղա կիւլպէնքեան,
պու պապաթ տախի քէնտի համիյէթի-
նի իպրագ իլէ, պիր ըէս ալեա պարկիր
իհտա իյլէտիկիւտէն, մէքթիւր եիւքլէր
արապա իլէ թաշթթըրըմաեա պաշա-
մըշ տըր:

Տահա սայիր իտանէլէր տախի վար ի-
սէտէ, եէրթիմիզ միւսաատէ իթմէտիկին
տէն եարընա թէէթիր իթմիշիզ տիր:

— Հոովմէական վարդապետներու եւ
խմբագիրի մէ խօսակցութիւնը: — Միջին
դարու եւ արգի Հոովմէականութիւնը:

— Գեր. Հասունի հովուականին վրայ քա-
նի մը խօսք:

... Բարեկամ:

Անցեալ օր Առօրոյ երթեւեկող շոգենա-
ւաց մէկուն մէջ սա հետեւեալ խօսակցու-
թիւնը կընէին. մէկ քանի Հոովմէական
վարդապետներ եւ անոնց կոյր նախանձուն
ծախուած խմբագիր մը «Գեր. Հասունը ա-
ղիկ չընէր Հայոց հետ այսպէս վարուելով,
պէտք է զանոնք շոյելով որսալ: — Այո
յարեց խօսակից վարդապետին մէկը, այո
թուշունը քարով չորսացուիր, այլ «Եւմուլ»,
ասանկով իր նպատակին չկրնար հասնիլ,
եւայլն»:

Այս խօսակցութիւնը որչափ որ իմ ծիծաղա-
շարժեց՝ այնչափ ալ զարմացուց զիս: Չար-
մացայ կըսեմ, քանզի՝ եթէ այս խօսքերը
ներքին համոզմամբ կըսէին՝ վա՛յ այն ժո-
ղովրդեան որ ասանկ անխելք, ժամանակին
աղքեցութիւնը չհասկնող հովիւներ ունի,
իսկ եթէ կը կեղծէին՝ որչափ ամօթ եւ նա-
խատինք մարդկութեան որ սկզբունքը այս-
ինքն հոգին, եւ էութիւնը ժամանակաւոր
պայմանի մը հետ կը փոխէ: — Ինչէ՛ արդ-
եօք իրենց նպատակը: — Հոովմէականու-
թեան ինկարկունները կը կարծե՛ն տակաւին
որ Քրիստոնէութիւնը միայն Պապական-
ութեան մէջ է, կամ կը յուսա՛ն տակա-
ւին Պապին եկեղեցական թագին ճանաչը
արքայական գաւազանին շքով ալ մկրտել:
Ոչ. այն յոյսը կամ լաւ եւս է ըսել՝ այն
չէնքը մեծին Նաբօլէօնի հանճարը խախտեց,
գօնթ Քալօսթին քաղաքականութիւնը տա-
պալեց՝ եւ կարիպալտիի կամաւորները իս-
պառ պիտի անհետացնէն: Ամէն մարդ գի-
տէ որ «Պապականէ՛ դուրս Քրիստոնէու-
թիւն չկայ» ըսելը յիմարութիւն է, «Պա-
պին աթոռէն հեռացողը դժոխոց որդի կըլ-
լայ» քարոզութիւնը անցեալ իշխանութեան
մը իր աւերակացոյ վրայ արձկած մէկ յետին
ցաւալի հառաչան է. եկեղեցւոյ սրբազան
բնմը քաղաքական գահիճներ դարձնելը՝
կրօնի պարզութիւնը Առաւանձային ամ-
բըծութիւնը խանգարել, արաւաւորել է, եւ

փրկութեամբ իւրենց ան տան պիտի հաշ-
տուի Պապականութեան կամ լաւ եւս է ըսել՝
Պապին հետ՝ երբ անիկա ճանչէ որ ինքը
Աստուծոյ եւ մարդոց մէջ հաշտարար միջ-
նորդ մ'է եւ ոչ քաղաքական իշխան, բա-
րոյականութեան սիրայորդոր քարոզիչ՝ եւ
ոչ թէ խղճի բռնաւոր եւ մարդկային միտ-
քը հաշմող: Մեր նպատակը Պապականու-
թիւնը պարսաւել չէ՝ քանզի սուրբ է ամեն
կրօնքը, որովհետեւ օրոհն խորանին առջեւ
Աստուծոյ մը, անմահութեան գազափարի մը
երկրպագել կը տրվեցնէ. մեր նպատակն է
ցուցանել որ Պապականութեան ընթացքը
հակառակ է Քրիստոնէութեան անբիժ սկզբ-
բունքին: Հոս հարկ չեմք տեսներ մի առ
մի թուել անոր գործքերը՝ միջին դարու
պատմութեան արիւնագիծ էջերը, ճօյալի
քաղաքավարութեան մէջ դրօշմուած Պա-
պերու խայտառակ ընթացքը բաւական են,
եւ ամեն մարդ գիտէ: Այո՛, ամեն մարդ
գիտէ՝ բացի այն պարզամիտ Հայերէն, որոնք
Հոովմէական կղերին փայլուն խոստումնե-
րովը շլացած՝ իրենց խղճին դէմ կը մեղան-
չեն՝ թէպէտեւ քիչ ժամանակէն ալ կը զըղ-
ջան: Եւ ինչո՞ւ պիտի զղջան, քանի որ ի-
րենք մաքուր վարդապետութիւն պարունա-
կող եկեղեցւոյ մը զաւակներն են, քանի որ
իրենք թէպէտեւ տգէտ՝ սակայն իրենց
տգիտութեամբն ալ յարգանաց եւ արգահա-
տութեան արժանի եկեղեցական գլուխներէ
կառավարուած են. ոչ թէ միայն մեր Քրիս-
տոնեայ Հայերը, այլ նաեւ Նոր-Հոովմէա-
կան Չինացիք եթէ կարդան, Պապականու-
թեան ահելի անցեալը, իմանան անոր ներ-
կայն՝ անէճք յետ արձակելով պիտի երկըր-
պագեն նորէն կոմիւնիկիտի օրինաց: Պա-
պականութեան ներկայն ալ ըսինք, վասն զի
եթէ միջին դարու մէջ պապերը իշխանաց
հետ միաբանած՝ ժողովուրդը կը կեղծէին,
կը բռնանային անոր վրայ, զայն կը բաժնէին,
կը խուզէին, հիմա առանց իշխանի պաշտ-
պանութեան համեմատաբար նոյն չարիքը
կընեն քրիստոնեայ ժողովուրդներ երկպա-
ռակելով, անոնց ներքին մարդոյն վրայ բռ-
նանալով, եւ անաթեմներու շանթեր արձա-
կելով մինչեւ անգամ թագաւոր գլուխներու
վրայ եւ այլն: Խեղճ արարածներ, չեն գի-
տեր որ ճշմարիտ կրօնի եւ փրկութեամբ իւրենց
լուսովը մարդիկ տեսան որ այն շանթերը ոչ
երկնքէն առնուած էին՝ եւ ոչ տարաւորութեն,
այլ Հոովմայ հարաւային հողմին ակար շունչն
էին՝ որ շատ անգամ այն կլիմայէն դուրս կը
կորուսեն իրենց ազգեցութիւնը՝ մէկ կողմէն
Լուսբերի հայրենեաց ցուրտ շնչովը, միւս կող-
մէն Սիպերիոյ սառնամանեօք: Ո՛չ, քանի որ
փրկութեամբ իւրենց արքայից գահիճներու մէջ
կը թափանցէ իր փրկաւէտ խորհուրդները,
պատեարազմի դաշտին վրայ թնդանթներու
որոտումները կարգիլէ՝ հոովմէականութեան
ջանքը շատ տկար է այս ահաւոր զօրու-
թեանը դիմակալելու՝ եւ անոր դէմ դար-
նուելով բոլորովին պիտի փշրի օր մը, — այն
ջանքերը՝ նոյն ազգեցութիւնը պիտի ունե-
նան՝ զոր ունեցաւ Հայոց վրայ դեր. Հա-
սունին հովուականը: Ծաղրելի՛ հովուական
մը օր՝ որչափ պատիւ կը բերէ հեղինակին՝

այնչափ ալ զայն հրաշքամբ մտիկ ընող ժո-
ղովրդին զգայունութեանը : Մենք երկար
խօսք ընել չեմք ուզել յիշեալ հովուական-
ներն վրայ , քանզի վիճել , գրել պէտք է
նիւթ մը , նպատակ մ'ունենան , եւ ի՞նչ
հարկ կայ հովուականի մը վրայ երկար խօ-
սել : որուն նիւթը բոլորովին ցնորական (ի-
լիզուար) է՝ եւ խումբ մը խեղճ ժողովուրդ
հազիւ թէ կրնայ խաբել , մեկ մողմէն այս-
չափ : իսկ Հոռովմէականաց գաղով , որովհե-
տեւ այն հովուականը անոնց զգայունութեա-
նը ուղղակի նախատեսք մ'է , կաղաչեմք ա-
նոնց թատերասէր գրիչներէն ոմանց , որ քիչ-
մը Եւրոպայի ողբերգականեան տուած նիւ-
թերը մէկգի թողլով՝ գեր . Հասունին տու-
ած կատակերգութեանը վրայ ալ գրեն . . .

Ե . Մ .

— . . . Միւլէլիֆ .

1867 Մեպտ . 8 իսթանպուլ .

Հաթթատա պիր եանի հեր բազար
կիւնիւ լիւծիւլ գիյարէ փրկիչէ կիտիպ
վազթը թէֆերրիւճիմիզի օրատա կէշիւ-
մէքիյի ֆերիզէյի զիմմէթիմիզտէն ատտ
իյլէմիշ օլտուղուսուգտան , իշ պու ճիւ-
մա կիւնիւ տախի մահէլի մէզպուրու
զիւարէթ արգուսու իլէ կիտիպ կէօր-
տիւկիւմիւզտէ , էօմիւմիւզտէ կէօրէ-
կէլիշ օլտուղուսուգ էյեմար լաթիֆէ-
նին էն մէտուտ վէ էն միւլէրիհէ եւվ-
մի գապիլիստէն օլուպ , պայիսի մէմնու-
նիկէթ վէ իթթիսարմըզ օլմուշ տուր :

Պուսուս պաշիւքս սէպէպի մէթթէ-
պի թըպիլէի շահանէ թալէպէլէրիստէն
Մկրտիչ թաթուլ էֆէնտիին իրատ
իյլէտիկի միւլէօսիւր վէ միւլէվիզ պիր
նուլթու մուզիգա ասէնկէրիսի վի-
պէսթէյի միլիյէ թէրէնիւմաթընը
գաթ վէ թէպրիք իյլէմէսի օլմուշ տուր
քի , տօղրուսու հուզարըն գուլուպու
մէճուլէլէրիսի զայրէթի միլիյէ վէ վա-
թանիյէյէի պիր գաթ տահա թահրիք
վէ թէշվիք իյլէմիշ տիր : Պուսուս իւ-
զէրիսէ միւլթէմիսնըն էքսերիսի միւմա-
յիլէյի էֆէնտիյի պիթթահսին վէ պիզ-
գաթ թէշէքթիւլէրիսի պէտան վէ նուլթ-
գու մէզթիւրուս թէքթիւլէրիսի ճիւեան
օլուպ , ախշամ իւլթիւ թէքթարէն իյ-
րատ իթտիկիստէ քէմալը հուզուգիկէթ-
լէ իսթիմա վէ թահսին պիլլէ նուլթու
մէզթիւրի թալէպ իյլէմիշ իսէքտէ , օլ
պապտէ ռույի ըրգա կէօթթէրմէտիկիւ-
տէն , զիւվվարըն էքսերիսի թարաֆըն-
տան զազէթանըզ վասըթասըյա թէշէք-
թիւրիմիզի թէքթիւրիւր վէ անըն ալէնէն
նէշիլիս թալէպ վէ վազըթ վազըթ պու
միօիլու նուլթուր պիզլէրէ իյրատ իթ-
մէօիլի նիազէ մէճպուր օլմուշուգ տուր :

Պու միւնասէպէթլէ գէվաթը սոյլրէ
թարաֆընտան իրատ օլուսան նուլթուր
իշին տախի թէշէքթիւրիմիզի սուսարըզ
էֆէնտիի :

Կերշի թաթուլ էֆէնտիին նուլթու-
շանըն քէտէնտ տիր : վէ զազէթամըզ-
տա տերճ իթմէք իւզըն էլ եազըսընը իս-
թէմէք միւրատ իթմիշի տիր : լաքին
հազթըրմըզտա պազը օէնալար պուլուս-
տուղուստան , պիթթապի նէզաքէթի-
միզ պրազմամըշ տուր :

— . . . Միւլէլիֆ .

1867 թեպտ . 16 .

Ֆէնալըզ կէօրմէքտէն իքրահ ու ինթի-
նապ իթմէք վէ իյիք կէօրմէքտէ հազը ու
թէշէքթիւր իթմէք թապիի օլտուղու մի-
սիլու պու եազընարտա ֆէթանէթիւ տօգ-
թօր Մատթէնտան թարաֆընտան պիր իլ-
լէթի մախուֆէ իւզէրիստէ իպրազ օլուսան
թըպմա պիր հիւնէրի չիֆապլէրի զազէթա-
յի միւլթէպէրիւզ վասըթասը իլէ ալէնէն ի-
լան վէ թէշէքթիւրի ազիմիմիզի պէտան իյ-
լէմէք վաճիպէմիզտէն ատտ օլուսմուշ տուր .
շէօյլէ քի . —

Պիր տօթթուսուս գէվէսի օն սէնէտէն
պէրի ռահմ խասթալըղընա կիրիֆթար վէ
կիւն պէ կիւն զաիֆլանմազալ աղլէթ ու
մէշազգաթա վէ պէլիքի հալը մէյուսիլէթէ
տիւշար օլարաք միտէսի շիւմիշ , վէ սէպէ-
պի իսէ անալըլամաթըղընտան , պէլիքի հա-
միլէ տիր գընտընա մէպի իլամ ալմազ-
տանտա ֆարիզ կէլմիշ իտի իսէտէ , միւմա-
իլէյի տօթթօր Մատթէնտան , պիր տէֆա
պազթըղընտա մէրգուսէնին ռահմիստէ ըի-
թարօտ թէմիլլէ օլուսան ուռ քէյտա օլմուշ
օլտուղուսու անլաքալ , իւշ կիւն զարֆըն-
տա եուսուրթա պէօյիլէլիլիստէ օլան ու-
ռու տիւշիւրէրէք մէրգուսէյի պիւսպիւթիւն
մէզթիւր իլլէթտէն խէլաս իթմիշ օլտուղու
իշին միւմաիլէյի տօթթօր Մատթէնտան մա
մէմնուսիլլէ ալէնէն թէշէքթիւրիմիզի իլան
իլլէմէյէ միւսարաթ իտէրիզ :

Գ . Տ . Ա .

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՑԵԻ

ՐՕՄԱ ՄԵՍԵԼԵՍԻ

Եկերշի իթալեանա կիտիպ , թէշիլէքէ
կիրմէմիզ , բօլիթիգաճա եախօտ պիր մէն-
ֆաթա մէպի ճէնկ իթմէք իշին տէյիլ ի-
տի իսէ , պաշապ նէ տիր : հէր պիր շէ-
րի քէնտի իւնվանը իլէ թէսմիլլէ իտէլիմ ,
պու պիր տին ու մէզէպ ճէնկի տիր , վէ
իշթէ 1867 սէնէսինտէ պիր Նաթօլէօն վէ
ուսուս էհալի թարաֆընտան գուրա իլէ սէ-
շիլմիշ պիր ըվօլիւսիօն վարիսի , հիւքիւ-
մէթի կիւնիւստէ կէօրէպիլլէճէկիմիզ պուս-
լար օլապիլի իտի , օ քի նիզամիսմէի մի-
լիկէնին պալեասընտա , 89 սէնէսի իթթիւ-
լընըն մէպտէլէրիսի վէ պիւստէն ալէյի մէզ-
հէպ սէրպէսիկէթիսի գայտ իթմիշ իտի ,
Րուեա՝մը կէօրիւեօրուզ , Ձըլտըրթը՝գ մը ,
Սէրսէմիկէ եախօտ սայըզլամաղա մը՝ տիւ-
շար օլմուշուգ : Փարիստէ եօգսա Մատրի-
տէ մը՝ եաշաեօրուզ , մէքէրի Ֆրանսըզ ը-
վօլիւսիօն ուսիլլէ եօգսա էնքիզիսիօն
րուսու իլէ տալրանմազտամընը :

Պիզիմ օրտուսուզ անէ խըսմէթ իթտի-

րէճէքլէր տիր : Սանալըմըզա նէ՝ մէմու-
րիսիլ վիրէճէքլէր տիր :

Պին տիւրիւ մուսաթարա վէ մազարաթ
իլէ կիտիպ պաշապընը վիզաքէ վէ հիւսաքէ
իթմէք մէպտէսինի պիզտէ հիշ պիր իսթէ-
նէն , աղալ իտէն վա՛ր մը տըր : Ֆրանսա-
տա էն զիւստէ հիշ պիր շէյտէն իսապէրի
օլմանա պիր գարիկէնէ կիթ , լուրտ եա-
խօտ Սալէրա գարիկէլէրինէ քի , օրատա
հազրէթի Մէրեմ պիզիմ պիլթիկիմիզ միւ-
ճիզաթարը իտէր , էն զիւստէ տօթու պիր
քէօյիլլէքէ , գարիկէօինտէ պուլուսան բա-
րազը , քէնտի ռուհանի մէմուրիկէթի իլէ
պէրապէր քէօյ միւսիլլիկի , գապիլիկէ թէֆ-
թիլիկի , վէ գաթըլը խըսմէթլէրիսի տէր
իւհտէ իյլէսէ խօշնուտ օլուր մու տէյի սի-
լալ էթ , էկէրիլ « էվլէթ » տէրսէ , տիզ
տախի հազըթաթէն տօղրու թարիգաէսէնիզ ,
իքինճի տէֆա օլարազ Րօմանա տօաքիր
կէօնտէրին :

Կիտին Րօմանա օլ սէֆիլ հիւքիւմէթ
գարաշալըղընը հիւսաքէ իթմէքէ , էօյլէ
պիր հիւքիւմէթ քի , նէթիճէօինտէն միւ-
ճէրէտ էն ալլապ պիր էսիլլէք հասըլ օ-
լուր , ֆազաթ Ֆրանսըզ հիւքիւմէթի շու-
նու տախի ուսուլթամալը տըր քի , պու
խըսմէթինի պիթիլիպ , վէ ռուհանի կիւրու-
հուսուն քէնտինտէն պէլէտիլի հէր պիր
մուսվէնէթի իտիպ , պաշա չըգտըզտան սօն-
րա , քէնտիսի աալի տըրթըզ պաշապ պիր
շէյ իսթէմէկիպ , իլլա հիւքիւմէթի օ ինճի
շէնրիկէ թէքթիլլէթ տիր , շիւնքի օ տուր
եալընըզ շէրիկէ թաթպըզ օլարազ միլլէթին
մուրախաթը , վէլտսըլ սահի՛ Մէսիա օ օլա-
ճաք տըր քի , քէնտիսի տախի անտէն էվլէլ
զլաղուզ օլմուշ օլմասը իշին խօշնուտ օլա-
պիլիլի . —

Մէքսիգօ իւզէրիսէ ասաքիր սէվզ իթ-
մէք խուսուսուստան էվլէլ , Նաթօլէօն հիւ-
քիւմէթինի պաշլընա թաղսիրաթը Րօմա-
նա իլք տէֆա ասաքիր կէօնտէրմէօի իտի ,
պու խուսուսա մէմալիքի քէնտի տօղրու
եօլուստան շաշըթալը , պիր թաղըմ պիր պիր-
լէրիսէ մուղթյիր հալլէրէ տիւշար իթտի վէ օ
հալտէ քէնտի ախապ վէ հէյէթի աալիլէսի
վարաթազ զայպ օլմանա պաշլաեօր : Ֆազաթ
պու թաղսիրաթը խաֆիֆլէտէք սուրլթտէ
պազը սէպէպլէր իպրազ օլուսապիլիլի իտի
քի , պու կիւն օնլար տախի եօգ տուր , օլ
վազըթ ճիւմուրիլլէթ ըլլիսի օլան Նաթօ-
լէօն իշին , պիր ինթիլապ մէսէլէսի վարի-
տի , 1852 սէնէսի գուրաթընտա ռուհանի կիւ-
րուհինին ըլլիսի քէնտի թարաֆընա ճէլպ
իթմէք իսթէր իտի : Եկերշի պու սէօյլէտի-
կիմիզ պիր էօզր տէյիլ իսէ , հիշ օլմազա օլ
վազթին թէշէպալիւսաթը իւզէրիսէ պիր իլ-
զահաթ տըր : Հէր նէ հալ իսէ պու կիւն
պէօյլէ պիր սէպէպ եօգ տուր : Ոլ վազըթ
Րօմանըն պու գատար եէնիլմէզ վէ սէօղ ան-
լամազ պիր ինտուր պուլուսուսուղուսու քիմ-
սէ պիլմէզ իտի , պու կիւն պուսու հէր քէ-
պիլիլի . օլ վազթին ըլլիսի պալտէրամըզ տիւ-
րիւմէրի արասընտա , Նաթօլէօն նիզամիս-
մէսինի վէ սէրպէսիլլէթ գանուլարընը կէ-
թիւեօրուս կիպի զանն իտէրէք ալտանմը օ-
լապիլիլի իտի . ֆազաթ պու կիւն իմէրաթօր

ՀԱՅ-ՕՂԱԿԱՆ ՏՈՐԱՌԱ ԵՈՒՆ, ԶՈՐՈՒՄԱՅ ԴՆՏՈՒԼԻՆ
ԵՄԵՏԵՐԻՔ ՓՈԼՏՈՒՆՍԿԻ ԿՈՒՐՅՈՒՆ 467.